

ШАГЪЫРЕЙЛЕНИУ

Лев Кузнецов Бахсан эм Элбрус районлары производство онгларын кёргенди

Север Кавказны ишлери жаны бла министр Лев Кузнецов КЪМР-ни Башчысыны къулулгун болжаллы халда толтурган Юрий Кокков бла бирге баш кюн Бахсан эмда Элбрус районлада производство эмда турист-рекреация объекте бла шагъырейленгенди.

Биринчиден, ала тахта-кёгетлени сакълаганда хайырланган ящикле чыгарган цехде болгандыла. Лев Кузнецов бла Юрий Кокков ала къалай этилгенлерин кёргенди, оборудование бла шагъырейленгенди.

Цехни инженер Азамат Ахабков бизге айтханыча, мында бир кюнне 500 ащик этерге онг барды. «Бирин жарашдыргъа юч минут тенгли кетеди. Ящикге юч 300 килограмм алма сайынады. Бу цех ишле башлаганы беш

гычылыкла кийргенбиз. Энди орунлагы материалны Къазандан алабыз. Продукцияны качествово европала предпритиялада чыгарылгандан арха къалмайды. Биогонюкде жаладан контейнерле этебиз, алай аны формасын торлендиребиз, башха затла этерге онг болуукъду, ол санда пластик шинтикле да», - деп билдиргенди бизге Азамат.

Бъзы бла къонакъла аммала сакъланган белюмде болгандыла. Анда бир жолга 25 тонна кёгет сыйынады. Цехни технологи Рузана Гучева бизге айтханыча, предпритияда эки холодильник барды, аладан бири Германиядан, башхасы уа Словениядан келтирилгенди.

«Биринде беш тонна, башхасында уа жети тонна алма сакъланады. Биз бир торло химиялы зат хайырланмайбыз, кёгетлени суда жуууп, къургакъсытып, контейнерге жыйбыз. Углекиль газны бла кислородну өчмелери кёбейгенлерини хайырындан сакъланады ала. Бир-эки ыйкъыдан а энтта бир холодильник ишле башларекъды - ол Италияда чыгарылганды, - дегенди бизге Рузана.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Нальчикни солуу паркына энчи сакъланган жерни статусу аталлыкъмыды?

КЪМР-ни Жамауат палатаны Советини жыйлыуунда алгын этилген эсгертиле къалай толтурулганына къаралганды. Аны палатаны башчысыны къулулгун толтурган Атталаны Жамауат бардырганды.

Совет жолда жюрюкню къоркъуусулгун жалчыны жана бла эсгертилуени уллу къауумун къыбыл кёрген эди. Биринчиден, ала къалай толтурулганына сыюзюлгенди. РФ-ни ГИБДД-сыны КЪМР-де Управлениисыны башчысыны акынчыси Аслан Арамисов келтирген шартлага кёре, жылны алланда берил республиканы жолларында аварияланы саны 16,3 процентге азайтылганды. Аланы кезиунде 111 адам өлгенди, ол а болтырны бу кезиунде бла тенгешдиргенди, 15,9 процентге азды. Жолда ачылганыны саны да 11,9 процентге кем болганды (680 адам). «Къабарты-Малкъар жоллада авариялары азайтхен 18 субъектни арасына киргенди, Север-Кавказ федеральны округдан бу тизмеге жаладан биз тошубызын», - дегенди.

Полциячыны айтханыча кёре, республикада жоллада халны таппандырырга къолдан келген эсе, бир-бир жерледе уа хал осаллай къалады. Сёз ючюн, Зольск эм Бахсан районлада аварияланы саны эки келден кёбейгенди. «Урван районда бо-

лум бюктонда жарысулду. Анда жылны алланда бери жолда он адам өлгенди. Былтыр - бешуелен», - деп белгилегенди ол. Аны бла бирге быйыл 46 аварияга азырлыкъу ачыкълагандыла. Аланы асламы водителъле кеш болганды (3,9 минг), машинаны жюрюторге праволары болмагъанлары (2,4 минг), бардырга эркин этилген мардадан озгъылары (287,3 минг) бла байламдыла. Жылны алланда бери жолда нызамны бузганыла 300,1 миллион сом багъасы административ таазир салынганды. Андан бюкюлюкге 179,5 миллион жыйылганды. Аслан Арамисовну айтханыча кёре, Жамауат палата УГИБДД-гъа этген эсгертилуени асламы толтурулгандыла. Эни магъана профилактикака иште бериледи. «О мурат бла дайым да торлю-торлю рейде къурадыла, асламы информация органлада материалла басмаландыла, радиола, телевидениада профилактикака бериле бериледи».

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кадетлеге - музыка аппаратура

Къазахатауда «Каббалкэзерго» ачыкъ акционер обществово хайырлануучулары жумушларына къарарган жагы арасы ишле башлаганды. Аны ачкан кюнде компания Черек районда жандаурулукъ акция да бардырганды. Аны специалистлери араны келчилери бла бирге Бобугентде школ-интернатка баргандыла. Энергетикле анда кечинген 165 сабийге сауыгъа музыка аппаратура бергенди.

Къонакъла, аланы жагы окуу жыл башланганы бла алгъышпал, саулыкъ, насып эмда бийик жетишимле тежегенди. «Тири, хар нени да билдире сюйгенле болуукъ. Сиз тутхан ишигизде чынты устала, аны бла бирге уа, Ата журтубузн патриотлары болуругъа да ышанамал», - дегенди алгъа предпритияны башчысыны орунбасары Датчилены Сафар. Жаш кадетле да къонакълага ызырылкъыларын билдиргенди.

Къонакъла, аланы жагы Бизни корр.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны БУЙРУГУ

«Шахар округланы бла муниципал районлары жер-жерли самоуправление органларыны ишлери багъа бичиуню юсюнден» Россия Федерацияны Президентини 2008 жылда 28-чи апрельде чыгарылган 607-чи номерли Указын Къабарты-Малкъар Республикада толтурууну мадарлары юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2013 жылда 11-чи июньда чыгарылган 85-УФ номерли Указына тийишлиликде:

самоуправление органларыны 2013 жылда ишлери берилген багъагъа кёре аланы араларында жерлени бла грантланы келешуно бу буйругъа къошулган тизмевин къабыл кёрюрге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къулулгун болжаллы халда толтурган

1. Къабарты-Малкъар Республиканы шахар округларыны бла муниципал районларыны жер-жерли

Нальчик шахар, 2014 жылда 17-чи сентябрьде, №112-ПР

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствово хорлагъанлагъа Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджетинден 14200 минг сом белюрге керекди.

3. Бу буйрукъ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 7-чи сентябрьде чыгарылган 112-ПР номерли буйругу бла къабыл кёрюлгенди

Къабарты-Малкъар Республиканы шахар округларыны бла муниципал районларыны жер-жерли самоуправление органларыны 2013 жылда ишлери берилген багъагъа кёре жерлени бла грантланы юлешу

Муниципал къураулыуаны атлары	Жерле	Грантны өлчөми, минг сомла бла
	1-чи къауум	
Нальчик шахар округ	1-чи жер	3286,6
Бахсан шахар округ	2-чи жер	1446,7
	2-чи къауум	
Чегем муниципал район	1-чи жер	3122,1
Элбрус муниципал район	2-чи жер	1611,2
	3-чо къауум	
Бахсан муниципал район	1-чи жер	2512,3
Урван муниципал район	2-чи жер	2221,1

ФОРУМ

Айырыуланы эсеплерине, барыу халларына да багъа бергенди

Москвада «Российни регионлары» деген медиафорум болганды. Ол «Регнум» информация агентствону башчылыкъ бла эмда Россияни битеу регионларыны басма органдарыны келечилерини катышулары бла бардырылганды. Kabardibalkar.org билдиргенге кёре, жыйлыуда белгили социолога эмда баш политика организациаланы башчылары журналисте бла бирге Къол кёторулени конюню итогларыны сыюзгенди.

да себеплик этген бир ауздан айтхандыла.

Айрыула эмда ала аллы кампанияла къалай барганына бек алгъа белгили политолога бла социолога багъа бичгенди. Андан сора РФ-ни Президентствосуну окомланы билдирди. Ала чынты демократия болуруна итингенди. Ол а политика система игиленини кёргозген шартды - дегенди партиени председатели.

«Регнум» информация агентствода бардырылган жыйлыууга парламентте киргенди партиеланы башчылары да къатышкандыла. Алай а бирини кере болды. Аланы окомланы айтырга онглары болганды. Оппонентлери тутхан ызы да эшитиу алагъа хайырлы эди. Асламла информация органданы келечилерини репортажлары хайырында да къыралы жамлау аны айрыулага къатышкандыла ослеринден билгенди. Айрыу системале, россияли обществово демократия болуруна багъа бичерге онг талкъанды.

Ол партиа 14-чо сентябрьде бардырылган айырулада жетишимли болганын эмда «келечилерни партиисы» деген ата тийишли болгъанын энтта да бир кере кёргозгенин чертип айтханды. Медведев акыл этгенди, айырула бютон билими болгандыла, алгъындан эсе тентиле хазырлангандыла. Властьдан ил излегенлери да шарт биледи.

Басмагъа ТЕКУЛЛАНЫ Хауа хазырлаганды.

Концерт

Уллу жюрек кётюрюлююкде

«Къаисынна жюз атлам» деген проектин ахырына жетди мурат бла Нальчикде Курулушчулары меданит юнюнде бардырылган жандурулукъ концерте бу жол бир да болмагъанча кеп адам келгенди. Ол къаруучулары, жырчылары да уллу жюрек кётюрюлююкчери бла өтгенди десем, ётюрюк болмоз. Аны курагъанла - проектин башламчысы Тетууланы Хадис бла Аппайланы Лориса - келгенле уллу зауукъ алып ючюн, къолдан келгени амагъанлары кёрюнюп тура эди.

сы Гергъо-къаланы Халимат бла республикада аты айтылган радиожурналист, диктор Созаиланы Илияс да сахнага къуат сала эдиле. Ала акылманын намуларын асыра айту алгандан, зал осларат шошайы къла эди. Ол игирде дагында белгили кинорежиссёр Амурбек Гобашиев, Улбашланы Хусейн, позз Табыт-сой-

«Балкария» теспейди.

Концерт башлангырга тогуз-он минут къалганда, залда хаана бош жер жокъ эди. Сахнаны эки жерде халык келгенди. Халык журметине ишленген эсгерте

хунаны суратлары жыйылганыны келечилери уруна эдиле. Ингири бардыргъанла - къулилланы Къаисын аты мажар къырал драма театры артистка-

Ахыры 2-чи бетдеди.

ХОРЛАМНЫ 70-ЖЫЛЫГЫНА

Бир элчилерибиз бла ёхтемленебиз

Оғары Бахсандан Улуу Ата Журт урушда эки жюжге жуук жаш кеткен эди. Аланы 80 процентден асламысы, тууганын эркинбизини басып туюлтурганда кыруулай, жигитине кыюу гандыла. Мен билги, суу кыйтхайла быдырла: Буйдаланы Исмайыл, Азрет, Бачаланы Магомт, Геклианы Махмут, Гужуеланы Исмайыл, Жаптуланы Мусса, Жутубайланы Магомт, Езданы Чолпан, Запиданы Магомт, Теммоланы Кюн Атуу ул, Теммоланы Кюн Ухсей ул, Теммоланы Мусса, Хажиланы Магомт, Эфединаны Рифкат. Олбизини атын айткычлык кылдай ашы уланна кызауаны кыялы жолларында жан бергенди-ле. Союмде, Буйдаланы Хайбийи жашы Ахматын Совет аскерине жигит офицери - ийорюн Кызастанды Жаңбуушаркы аскер комиссариаты биз болган жерде табын, аны кырга кыагытын бергенди. Хапарга кйр, тамата лейтенант кесини багырлыгы бла душманы аскерлерине кйр хата эдиле, кеси бизниликте жеперге саклаганын.

Эубизде урушун палахан артыкыда сынаган ийорюле ийорюсирден сёз барганда, Ботпананы Исодуу тёрт жашы, Жаптуланы Супуйи кч жашы, Теммоланы Исодуу бла Жикьюню экишер жашлары кызауата жоюлгандыла. Оғары Бахсанда кызауаны ол зарауатыгы жеткен хаза ийорк кылмаганды. Суу кыйтхайла Геклианы Махмут бла Езданы Чолпан мамыр жашауда колхозда малакты айнытууга улуу кыйын салган оғурулу адамла эдиле. Эубизде шиколда ишлегенде, биринчи бла экинчи даража заманында ичинде молкте бичен ишлегенде. Ол жыйын солуган кезюуде уруш жолларыны июсунден чан тектирне ёрге сювиерна хапарла айтылган эди. Аладан бирлерди эсимде калды.

Биринчиде, душманын кыруушунда кытуулул, кетип барганындай, душман аскерлеге белден-бетге тоюу кыалабы. Ушук атарга заман кылмай, алдыда оокто уруш башалды. Кыранында кичи ирганын билгирде да кыйын эди. Мени да хайт деген заманым эди да, алыпмадан келгенин жыгыл барганды.

турганлай, артымадан кыулак жынашы шумка кыагы тийип, жерге аулама. Азы, кёлмо жатдым, билмей эрим. Кеңе белги болду дегендей турул кыруулай, коцкен ёрге сюелме. Кыранам, теверегим ёлоқотен толгу. Жаны саудам керемейме. Кыаысы жанына баргымысы билемдим. Жерге чёйбон, бир кесек эс жыйын, танг аарын сакылап туруп, толкылыгынан таушайла чыккыган жанына теверимди.

Таушуу ала уакындан зшитиле диле. Арип, борбайлары кыйылау тохтайма. Амлык, суусун да жунутады. Бир кесек Кырану алайым деп, жол жанында кыртытпача чёкюм. Са, турганымы билмалма. Бир заманда алайга аксерию аскерлерге бла автомашина келип тохтатды. Мени кыруушуга сол турганыны көрөк, көтөрөк, машинага салып, ую ичирдиле. Бизниликке уа алайдан иги да алгы кетип тура эдиле. Кесибизнилик болгон жерге жеткенди, мени сантараланы кылыранна бердиле. Андан бери кыуактарымы ити зшитмелди. Сиз кыуактары айтылмай, андан аралып туруу...

Жолочулук
Республиканы сынаулу кыруушуну Гаюиланы Байдулла Кызастанны Туркестан районуно Бурген элинде тууганды малкыр халкы көчюрулген 1944 жылда. Анасы Шама (жаннети болсун) анда аушукса, Бир кюн, шубола жайылганда ол: «Жаша, сизден жуукк нергерлерим жоқудула, ананы эсимден кетмеген, кыйгы эдирип турган сазгышым айттым», - деп, Орта Азияга барып, ананы кыбырны табып, сын таш салгылау умуу болганын баймалды. Ала, бир бирге кыраштырды да: «Аллай оком бизде да барды, жолга не заманда чыгарга келишимден ансы», - дедиле. Бир оюму болганырлана кыуанып, август айны айдырдыла жолучулукта.

Алай бла Гаюиланы Байдулла, Асыланы Магомт-Амин, Улбашланы Хызыр, Гаюиланы Шамамил, Теммукуланы Мурадиди, эки машинага минип, жолга тебирдиле. Астраханга жеткенде, тохтап, темир жолдан ёткен кёпюрге да кырадыла (кёпюрюню кырып кеткенде) бир жолда буйлай айтамы эсимден бир да келмейди: «Танканы Курк дугада болган сөрмешлеринден сора биз сау айны, кеңе-кюн демей, бузулган техниканы фронтка жибергери корюштин туруктуу. Алай бла жоюдан артык танканы тер окуяна жаныдан урушса аштырган эдик.

Артпалды жараруу кюйленени, бузулганланы кыруу эртимюу заводла ашырғыла тохтоуди. Алай не аз кырууу аскер этерге ол болган аскер техниканы уа ызына терк кыйтаргыла этюу бизден кыаты соруганды. Биююнкоке кёз алымдан бир да кетпейди Рызане шахардан ташпаккойоленат колманы барды, танканын кюк бер, агасы июсою салып фронтка ашыргананды. Душманын уагырғыла алай бла июшюшюк кылашкыбыз.»

Оттурганда (сол жанында) Уаналаны Мухтар Османлай(Суфрия, сюелгенле (солдан онгига) Хубооланы Улдербийи, Ностуаланы Ахмадия, Хубооланы Хызыр.

Керти сезим керти сөзню туудурады

Амырхан Нурмагомтову (сюелгенле сол жанында июнчюню) ийорюю.

сынар умут бла кёпчюночле жоюленген повоздны аны июсунде тутхан, жүрюткен хапар жюрюйдю). Андан, Атрау, Уралск, Актёбе, Аралск, Кызыл Орта шахарландан озуп, Кентауга жетиле. Бурген эл алайдан узак койон эди. Сурак кетип, кыабырланы да тарадыла, алай, малкыраыла бастырылганымдыла, туюймолдоде деп, экили болуу тохтайдыла. Амансыздан артка терк акылыга келгенди, Шамайл айтханга кыулак кылдыла. Аны атасы 30 жыл мындан алгъа, бери келип, ананы сын таш салып кеткен эди. Биле да ислеп, буюрун табыдыла. Алай сын таш аууп эди да, аны бер июсунден сора белгилы болады Шамаилын кырат ананы кыабыры болганы.

Төгрөк стол

КЪАЙГЪЫРЫ
Къарплагъа болушлык этип дунияда теберге айлана барары

Экстремизмге бирден къажар сюелирге

КъМР-де Ич ишени министровунда, Бу кеслер болган «тёгрөк столден» сёздин экстремизм июсунде барганды, аны болдуруу амаллары озюлгөндиле. Аны МВД-ны белюмонко кыруушусу полицияны подполюковнги Геклианы Марина ачаанды. Ол Ич ишени министрствозу баш барышарындан бири асламаны араларында экстремист ниетле тдерию теророрук кылапй палакха келтиргери болууларынын аналгылау болганын черттеди.

Мексикада Юкотан штатта улайган адамлага болушлык этиюно программасы «Апнаны багырға ала» деген ат бла ирленген жайып барды. Алай бла жоюдан аслам «туудуру» къартла кечинген 7 июден кеслерине аплала эм ыныла тапханьды. Аланы хар бирине ауугалды берилгенди, алай биз магыналы саугага уа алагда адамлык этилгени болганды.

Мексикада дагыда бир программа ишлейди - ол пенция жол сандагы адамлага сол сандайы адимат бла социялайны эти Финанс проблемаларын тамалыула бурлуганды: «Апнаны багырға ала» деген кырымдуу ол проектин андан ары барыдуу. Аны уругат и кеслери жаныга жашырганыны билген кыйын окуянды.

Төреде болганыча, къаргана алынган къартла сабий салдыла туралды. Кыаганькала бла бирге, алагда китпала осындайла, бир къаруу эр бла болушудыла, жашаудан сейр хапарла айтадыла. Алай бла программа алапыла да, туудурыла да хайыр келтирди.

Амырхан жарык болады, койе къапырады. Аны жашы берик да жетеди алайы. «Анабы Уналаны Аминат бла сюе айтаны умутуу бар эди. Алай къырал да оюлду, биз да кыарысуу болду», деди Амырхан.

